بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/152
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ހައިދަރު ސަޢީދު، ވ. ގޯއްސާ/ ކ. ވިލިމާލެ
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް: --
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ބިން ވައްކަންކުރުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު
އިސްފަނޑިޔާރު ހާތިފް ހިލްމީ
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ

ނިމުނު ތާރީޚު: 14 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1442 / 27 ޖަނަވަރީ 2021

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ނަޒަރުސާނީކުރެވުނު ތާރީޚް: 26 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1440 / 03 މާރިޗު 2019

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:
- ނަންބަރު: 3355/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ
- ނިންމި ތަން: ސިވިލް ކޯޓު
- ބާވަތް: ދިން ވައްދަންކުރުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 24 ޖުލައި 2018
- ނިމުނު ތާރީޚް: 09 އޮގަސްޓު 2018

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބް ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ ތާއީދުކުރައްވަމެވެ.

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

1- މާލެ، ގ. [illegible] [illegible] ޝަރީފް (ދރއ.ނަންބަރު A077143) އަށް ދޭން 158.889 (ސަތޭކަފަންސާސްއަށް ޕޮއިންޓް އަށް އަށް ނުވައެއް) އަކަރާއި، މުޙައްމަދު ޝަރީފް (ދރއ.ނަންބަރު A092575) އަށް ދޭން 158.889 (ސަތޭކަފަންސާސްއަށް ޕޮއިންޓް އަށް އަށް ނުވައެއް) އަކަރުގެ ބިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] 1,112.223 ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) އަކަރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] 07 [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު (ދރއ.ނަންބަރު A132774) އާއި، [illegible] ޝަރީފް (ދރއ.ނަންބަރު A160015) އާއި، [illegible] ޝަރީފް (ދރއ.ނަންބަރު A092969) އާއި، [illegible] ޝަރީފް (ދރއ.ނަންބަރު A047656) އާއި، [illegible] ޝަރީފް (ދރއ.ނަންބަރު A012527) އާއި، [illegible] [illegible] (ދރއ.ނަންބަރު A032735) އާއި (ދރއ.ނަންބަރު A045174) ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގ. [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީފްގެ [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3355/Cv-C/2018 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީފްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

- **ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] [illegible]:**

2- [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3355/Cv-C/2018 [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު

101/MC/2008 ޤަޟިއްޔާއިން ހ. ބުރިއާވިލާ/ މާލެ އިސްމާއީލު ސައީދު އަބްދުﷲ އަދި ގަނޑުވަޅުގައިވާ 700 (ހަތްސަތޭކަ) އަކަފޫޓުގެ އަމިއްލަ ބިމާއި، މިގޮތުން ގ. މަސްއޫދުގެ/ މާލެ، އަލްމަރްޙޫމް އަބްދުލް ޚަލީލްއަށް ލިބިގެންވާ 730 (ހަތްސަތޭކަތިރީސް) އަކަފޫޓުގެ އަމިއްލަބިން ވަކިކޮށް، މިދެބައި ޢައްޔަންކުރުމުގެ ގަރާރަށް، ގ.މަސްއޫދުގެ/ މާލެ، އަލްމަރްޙޫމް އަބްދުލް ޚަލީލްއާއި، އަދި ސަފިއްޔާގެ ވާރިސުންގެ ދެމެދުގައި ގ.މަސްއޫދުގެ އުތުރާ (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު މ.5164) 1,430 (ސާދަސަތޭކަ ތިރީސް) އަކަފޫޓުގެ އަމިއްލަ ގޯތީގެ ބިން ބައިކޮށް ޢައްޔަން ކުރެއްވުމަށްޓަކައި ކަނޑައަޅައި، މިގޮތުގެ މަތީން ހިއްޞާކޮށްދިނުމެވެ.“ މިފަދައިންކަން އެ ޤަޟިއްޔާގެ ސަފްޙާއެއް ނިމުނު ގޮތުގެ ތިރީގައި ބުނެވިފައި އެވެ.

- އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތައް:

3- އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތުގެމަތިން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3355/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމްކުރުމުން، ހަދީޖާ ސަފިއްޔާގެ ވާރިސުން އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގައި، 06 (ހައެއް) ނުކުތާއެއް ފާހަގަކޮށް އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ހައިކޯޓުގެ ސަފިއްޔާގެ ވާރިސުންގެ ވާހަކަފުޅުވެފައިވެއެވެ. އޭގެ ތަފްޞީލުން:

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ: ގ. މަސްއޫދުގެ އުތުރާ 1430 އަކަފޫޓުގެ އަމިއްލަ ބިމާއި އެ ބިމުގައިވާ އިމާރާތްތަކާ ހަދީޖާ ސަފިއްޔާގެ ބައިގެ އަލްމަރްޙޫމް އަބްދުލް ޚަލީލުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު މ.5083) ބުނުވިރަ ގޯއްޗާއި އިމާރާތްތަކާ އަބްދުލް ޚަލީލުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައިވާ އަމިއްލަ ބިމާއި އިމާރާތްތަކާއި ކަމަށް ވާރިސުއާ އަބްދުލް ޚަލީލް ނިސްބަތްވެގެން އަބްދުލް ޚަލީލުގެ ތަރިކަ ވާރިސުންގެ ދެމެދުގައި ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1449/Fm-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމާ އެއްގޮތަށް ގ.މަސްއޫދުގެ އަމިއްލަ 1430 އަކަފޫޓުގެ ބިމާއި އިމާރާތްތަކާއި، ވަކިވަކިން ބައިބައިން ވާރިސުންގެ ނަމުގައި މ.5164 ނަންބަރު ރަޖިސްޓްރީކުރުމާއި، ރަޖިސްޓްރީގައިވާ ހިއްޞާތަކަށް ގޯތި ބައިކޮށް ޢައްޔަންކުރުމުގެ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3355/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމްކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކޮށް ނުކުތާއެވެ.

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** އަލްމަރްޙޫމް އަޙްމަދު ހަމީދު ނިޔާވުމުން ތަރިކަ ބަހަން ހުށަހެޅުމާ ގުޅިގެން ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1449/Fm-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ތަރިކައިގެ މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ، އެ މައްސަލަ ނިންމުމުގައި އަޙްމަދު ހަމީދުގެ ވާރިސުން ހުރިތޯ ބަލާ، އިތުރު ވާރިސުން ނުކުތުމާއި، އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 28/76 ގައި ބުނާފަދަ ދަރަނިއެއް އޮތްތޯ ބެލުމަށްފަހު، އެފަދަ ދަރަނިއެއް ނެތްކަން އެނގޭ ލިޔެކިޔުމެއް ދައްކަން ބަޔާންކުރާގޮތުން ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަ ކުރި ނުކުތާއެވެ.

- **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ:** އަލްމަރްޙޫމް އަޙްމަދު ހަމީދުގެ ތަރިކައިގެ މައްސަލަ ނިންމުމާ ގުޅިގެން ތަރިކައިން ދިނުމަށް ވާރިސުންގެ މެދުގައި ގޮތް ބައިކުރި އެއްބަސްކުރަން ހުށަހެޅި ޤާނޫނު ނަންބަރު 25/75 (ތަރިކައާބެހޭ ދަޢުވާގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން އަލްމަރްޙޫމް އަޙްމަދު ހަމީދު ނިޔާވުމާ ވަސިއްޔަތް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އަލްމަރްޙޫމް އަޙްމަދު ހަމީދުގެ ދަރަނިއެއް ނަގައި ވަސިއްޔަތްތަށް ނަގައި އެއްބަސްވުމެއް ކަމަށްވާތީ އެއްވެސް ފުރިހަމަ އެއްވެސް ޤަޟިއްޔާގައި ދަޢުވާކުރާނަމަ ނުވުމުން މި ޤާނޫނުގެ މައްސަލަ ބަލައިގަތުމަށް ކަމަށް ބުނެ، ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

- **ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ:** ބުނެވިދާނެ އަސާސްތަކުގެ މައްސަލަ ބިނާކުރެވޭނެކަން ގެ. މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ގޮތުގައި އިދާރާތައް، ބައިވެރިވި އަޙްމަދު ހަމީދު ސަރަޙައްދު ޝަރީޢަތުގެ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1135/Cv-C/2016 ފާސްކުރައްވައިގެން ކަމަށްވާ މި ފާސްކުރައްވައި ޙަމީދު ޝަރީޢަތު ބާޠިލު ނުވާގޮތަށް ބާތިލުކޮށްދިނުމަށް ދަޢުވާ އަދި ހުށަހެޅި ނަންބަރު 585/Cv-C/2017 ފާސްކުރައްވައި އަބްދުﷲ ޢަލީގެ ފަރާތުން، ތަރިކައިގެ ފައިސާގެ ކަމުގައި، ނަގައިދޭން މި ފާސްކުރައްވާ ޙަމީދު ޝަރީޢަތު ބާޠިލު ނުވާގޮތުގެ ސަބަބުން ބާތިލުކޮށްދިނުމަށް ބައްލަވާ ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

- **ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ:** 25/75 (ތަރިކައާ ބެހޭ) ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދަޢުވާއެއް ކުރެވިދާނެ ފުރުސަތު ނެތް ކުރުގައި ބަލައި، ގޮތް ބެލިކަން އައްޔަންނުކުރެވުނު ހުށަހަޅާ، ތަރިކައާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ބުނާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދަޢުވާކުރެވިދާނެގޮތައް، އެ ޤާނޫނުގައި ބުނާ 60 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިފަދަ ދަޢުވާއެއް ކުރެވިދާނެކަމަށް، މި ޤާނޫނުގައި ބުނާ ދަޢުވާ ހުށަހަޅަން 60 ދުވަހުގެ މުއްދަތު ދެއްކުމުގައި ކުރުވަމުން މިސްކީނުންގެ ހައްގުތަކާ ތަރިކައާބެހޭގޮތުންގެކަމަށް އެކަށީގެން ފުރިހަމަކުރެވޭނެ ނަމަވެސް ނަންބަރު

2012/HC-A/345 ޤަޟިއްޔާގައި، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2008/SC-A/10 ޤަޟިއްޔާގައި ތަބްލީޣުކުރުމުން 60 ދުވަސް ހަމަވުމުން އެ ފަދަ ދަޢުވާއެއް ނުކުރެވޭނެކަމަށް އެނގޭތީއާއި، ގ.ވަސްއޫރިގެ ގޯލިން އަބްދުﷲ އަދި ގަންވައިވާކަމަށް ބާރުދޭނެދަ 10 އަހަރު ދުވަހުގެ ބޭނުމުގައި އެވަން ބޭނުންކުރަ އެވަން ބައިކޮށް ވަކި ތަޖުސީއްޔާއެއް ހައްދަވި އަދީގެ ބެޓެއިން ނުދެވޭ ހަވަލުބާރާ ޕާރަވަރުކަ ދުވާ އަންހެނުން ޚިޔާރު ނިޒާމުގެ ހަރަން އަރުހާން ވަކި ގޮތުއާޔާގެ ގަވާޢިދުގައި ތަޤްސީމު ހަކުރައި ނުކުމެވި ފާރާއް ނަންބަރު 25/75 (ބައިބަޔާށް ފާރާއް) ގައި ބަހާނަކާނުފައިވާ ފަދައިން އެފަހުން ބުރާކާޙާފައިވާކަން ދަޔާބުކާނާ ކަމުގެ ކަމަށް ބޭނަ ފާރަގެކޭ ނުކުޅާއްވާ.

- ހަވާލާ ނުކުތާއަކީ: ބަންދުދިނަ ބޭނުގެ ދިނަ ދޭ ޝަރީޢަތުގައި ކަން އެއް ޝަރީޢަތުގައި ޖ.ޝޭޑީވީ އިސްމާޢީލް ސިރާޖް އަބްދުﷲ އަދި ޒާހިދާ، ތަޢުލީމުދިނުމަށް ތަޢުލީމު ދީ ޝަރީޢަތް ބޭނުމުގައިވާން ހައިކޯޓަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ޖެނެރަލް ޝަރީޢަތް ކޮމިޓީގެ ނަންބަރު 3355/Cv-C/2018 ޝަރީޢަތުގައި ޖ.ޝޭޑީވީ އިސްމާޢީލް ސިރާޖް އަބްދު އަދި ތަޢުލީމުދިނުމަށް ޝަރީޢަތް، އަދި ބައްޕަ ނިޔާވީ 60 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިސްމާޢީލް ސިރާޖް އަބްދުﷲ އަދިގެ ޒާހިދާ އަބްދުލް ކޯޓުގައި އިސްމާޢީލް ސިރާޖް އަބްދުﷲ އަދިގެ ބައި ކޮށްފައި ދަޢުވާކުރުމަށް ޝަރީޢަތް، ބައްޕަ ނިޔާވުމުން ބައްޕަގެ ތަރިކަ ބަހާ ހައިކޯޓު ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ގ.ވަސްއޫރިގެ އަދިއަދި ބޮޑު އިމާރާތާއި ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް މިއުޅޭކަމުން ހުރިހާ ކޯޓުގެ ބަންދުން ޝަރީޢަތް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅީ އެ ޝަރީޢަތް ނިޔާގެ ހުކުމުގައިވާ ކޯޓުގެ އިމާރާތް ފަރާތްތަކާއި ފަރާތްތަކުގެ ދުރުގައި ބައްޕަގެ އަދިއަދިނޭ ބޮޑުބަޔަށް ސަބަބު ބައްޕާގެ ހުއްދަ ޖެނެރަލް މައްސަލައިގެ ރިޢާޔަތްގައި ބައްޕަގެ ތަރިކަ ކުރިއަށް "ގ.ވަސްއޫރިގެ ގޯލިން އަބްދުﷲ އަދި ގަންވައިވާ 700 އަކަފޫޓުގެ އަދިއަދި ބޮޑު، މި ގޯލިން އަނބުރާ ހަވާލުކުރަން ބައް 730 އަކަފޫޓުގެ އަދިއަދި ބިން ވަކިކޮށް މި ދުރުގައި އެއްއަންނަކަމުގެ ކުރިން އަވަހަށް އަނބުރާ ހަވާލު ވާއި އަދި ސަބަބުގެ ފަރާތްތަކުގެ ދުރުގައި ގ.ވަސްއޫރިގެ

އެމެރިކާ 1430 ޑޮލަރުގެ އަމިއްލަ ސޮއިގެ ބިލް ބަލައިގަތް ނުދައްކާކަމަށް" ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ

ހުކުމަކީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާތަކެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

4- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3355/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓާއި، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހައިކޯޓަށް ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި، އިސްތިއުނާފު ކުރިފަރާތުން ދިފާޢުގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ޖަވާބުދާރީވާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ، ބަޔާންތަކާއި ދެފަރާތުން ހުށަހެޅި ލިޔެކިޔުންތައް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ބަލައިލުމުން، މިމައްސަލަ ހައިކޯޓުން ބެލި ފާހަގަކުރެވުނު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަ ކުރެވިއްޖެއެވެ.

4.1 ގ. މަސްޓަރގެ އަދި ގ. މަސްޓަރގޭގެ އަންހެނުން ޚަދީޖާގެ ނަމުގައި ތަރިކަދާރުކަމުގައިވާ 1430 ޑޮލަރުގެ އަމިއްލަ ސޮއިކޮށްފައިވާ ގ.މަސްޓަރގޭގައި ވާނީ [illegible] 13 ޑިސެމްބަރު 2009 ގައި ހަދައިދީފައިވާ ނަންބަރު އ.4542 [illegible] ސޮއިގެ ޕްރޮމިސަރީ ނޯޓު[1] އެކަށައި ދޫކޮށްފައެވެ.

4.2 އަންހެނުން ޚަދީޖާގެ ނަމުގައި ތަރިކަދާރުކަމުގައިވާ ގ. މަސްޓަރގޭގެ އޮތުމާއި އަމިއްލަ ސޮއިގައިވާ 1430 ޑޮލަރުގެ ތަކެތިން ކަނޑައަޅާފައިވާ ދިނުމަށް 700 ޑޮލަރުގެ އަމިއްލަ ބިލު އުޅުނުގައިވާ އެންމެހައި ޕްރޮމިސަރީ ނޯޓުގެ ދަރަނިން ޑޮލަރުގެ 5000.00ރ (ފަސްހާސްރުފިޔާ) ގެ މައްޗަށް 350000.00ރ (ތިންލައްކަ ފަންސާސްހާސްރުފިޔާ) ގެ ޢަދަދު [illegible] އިސްމާޢީލް ސަޢީދު ޢަބްދުﷲ އަދިހަން [illegible] އަދި ޕްރޮމިސަރީ ނޯޓުގެ ދަރަނިއާއި ބޭން، އިސްމާޢީލް ސަޢީދު ޢަބްދުﷲ އަދި ގެން އަދި މަދުބަލާކޮށްވާލާ، އެ ވިރާޖީގެ ސަލާމަތުން ގ. މަސްޓަރގޭގެ އަންހެނުން ޚަދީޖާގެ ނަމުގައި ތަރިކަދާރުކަމުގައިވާ ގ. މަސްޓަރގޭގެ އޮތުމާއި އަމިއްލަ ސޮއިގައިވާ 1430 ޑޮލަރުގެ ތަކެތިން ކަނޑައަޅާފައިވާ

---

[1] މި ޕްރޮމިސަރީ ނޯޓަކީ 26 ޑިސެމްބަރު 2007 ގައި ފާސްކުރި ޤާނޫނު ނަންބަރު 4356 އާއި އެއްގޮތަށް ހަދައިދީފައިވާ ޕްރޮމިސަރީ ނޯޓެއް ކަމަށް [illegible] ޕްރޮމިސަރީ ނޯޓު ދޫކުރާ ފަރާތުން ސޮއިކޮށްފައިވާ ޕްރޮމިސަރީ ނޯޓުގައިވާ ފަދައިން ހަދައިދީފައިވާ ޕްރޮމިސަރީ ނޯޓެކެވެ.

އިސްރާފު ދޭތޯ 700 އަކަށްވުރެ ހަދިއްޔާ ބިލުއި، އެ ބިލުގައިވާ އެންމެހައި އިލްތިޒާމުތަކާއި ވަކިވަރަކަށް ތަންތަނުގެ މުދާތަކާއި ފައިސާ، ގ.ބަރުހޭއިމާ އިސްމާޢީލް ޝިހާބު އަބްދުﷲ އަލީ ކަލަން 05 މޭ 2008ގައި މަދަނީ ކޯޓުން ޙުކުމްކޮށްފައިވެއެވެ.[2]

4.3 މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 101/MC/2008 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ސާބިތު އަދި ޝާހިދު ހަމަޖެހޭ އެއްގޮތް ނުވާކަމަށް ބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ގ.މަސްކަރެއްގެ މަޙްކޫމު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް 20 މޭ 2008ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިއެވެ. އެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބަލާފައިވަނީ ނަންބަރު 2008/HC-A/151 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

އެ ޤަޟިއްޔާ 05 އޭޕްރީލް 2009ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ، ގ.މަސްކަރެއްގެ އުމުރާ ހަދިއްޔާ ގޮތުގެ 1430 އަކަށްވުރެ ހަދިއްޔާ ބިލުގެ ދެބައިން 700 އަކަށްވުރެ ހަދިއްޔާ ބިލުއި އެ ބިލުގައިވާ އިލްތިޒާމްތަކާއި ވަކިވަރަކަށް ތަންތަނުން އަދަދަށް ބޮޑުވުމުގެ ތަބާވާނުވާކަން ކަމާ ނުބެ ގ.ބަރުހޭއިމާ އިސްމާޢީލް ޝިހާބު އަބްދުﷲ އަލީއަށް ބަޔާނާ ދޭން ބުރާބާގެ އިޤްރާރު ފާރިޤު ނިންމާފައިވަނީ އެ ދުވަހާބެ ފަރުމަ އިލްތިޒާމާއި ދުކުރުގައި މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 101/MC/2008 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޢުލޫމާތުގައިކަން އެނގެން އެންމެހާއި އެ ބަޔާނާ އެ ގޮތުގެ މަތިން އަދުލުކުރުމަށް ޝަރުޢީ ގޮތުންނާއި ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަލައި ހުށަހަޅާ ސަބަބެއް ނެތުމަށް އެ މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން އިއްތިފާޤުން ތަރިކައިގެ މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 101/MC/2008 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރެއްވި ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށްފައެވެ.[3] މި ޙުކުމް އަދި ތިމާގެ ބަދަލުގައި އަރިސްކުރިވަކަން އެނގެން ނެތެވެ.

4.4 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3355/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ފާރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ، މި ރިޕޯޓުގެ 3ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ ތެރެއިން ފަހުގެ އަދި

---

[2] އަބްދުލް ހަމީދުގެ ފަރާތުން އިސްމާޢީލް ޝިހާބު އަބްދުﷲ އަލީގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ ކޮށްފައިވާ މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 101/MC/2008 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް

[3] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2008/HC-A/151 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް.

ހަވަނަ ނުކުތާ ފިޔަވައި ދެން ހުރި ނުކުތާތަކުގައި ޤާނޫނީ ނުވަތަ ޝަރުޢީ އުސޫލަކާ ޚިލާފު ކަމެއް ފާހަގަކޮށްފައި ނުވާކަމާއި، އެ ނުކުތާތައް އިސްލާހުކުރުން ބޭނުންވާކަމަށް ދީ މައްސަލައިގައި ހައިކޯޓުން ސަބަބުތަކާ ބެހޭގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ހޯދާފައި ނ. ދިހަ/ އަކުރުތަކުގެ ސަބަބު އެއްގޮތަށް ބުނެފައިވެއެވެ.

4.5 ގ. މަސްއޫދުގެ އަހުމަދު ޝަރީފު 15 ޖޫން 2015ގައި ވަނީ ހައްޔަރުކުރެވިފައެވެ.[4] މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުން އެ މަޢުލޫމާތުގެ ވާރިދުންގެ ގޮތުގައި ދީ، ހުވަފެން އަނބި، ގ. މަސްއޫދުގެ ކޮޓަރިން ސާރޗުކުރި ދަބަހުން އާއި، 05 ފިޔަވަން ދަޅުން ކުޑަގަނޑާ އިތުރުން ސަޗޭ، އިސްކޫލު ސަޗޭ، ބޮޑުސަޗޭގެ، ދަބަހުން ސަޗޭ، ހަދަނު ސަޗޭ އާއި، 03 އަންގަން ދަޅުން ކުޑަގަނޑާ، ދަބަހުން ސަޗޭ، ފަރުވާ ސަޗޭ، ފެނާ ސަޗޭ އާއި ޖުމްލަ 09 (ނުވައެއް) ވާރިދުންނެވެ.[5]

އިސްތިއުނާފު ފިޔަވަ އިބްތިދާއިއްޔާގެ އަރިހުގައި ޝަރީޢަތައިބާ، މިދި މަޤްޞަދުތަކަށް ދެކޮޅަށް ޤަރާރުގައިވާ އޭގެ މުދަލާއި ފާހި ޤަބޫލުކުރަން ކުރިން ވިޔަސް، ގ.މަސްއޫދުގެ އަހުލާ އަދިއަރަ ކާތިބުގެ 1430 އަހަރުގެ އަދިއަރަ ބަދަލު ޖެހިފައިން 700 އަހަރުގެ އަދިއަރަ ބަދަލު އެ ބަދަލުގައިވާ އިމާރާތްތަކާއި ވަރުވަރަ ޖެހިޖެހިން އަހުމަދު ޝަރީފުގެ ޖެހިއަހަރުވަރު ހައްދު މި.ޖެހިއަތިރާ އިސްތާޖިރު ސައީދު އަބްދުﷲ އަލީއަހުމަދު ވިޔަހާ ޖަނާ ވިއަހާރީގެ އިތުބާރު ފަރާތު ހިނގާއިވަދި އެ ދަނޑިތަކާ ފަރިހަވާ އިޖާރާ ދަރަޖަދިއު މަދަރި ޝަރީޢަތުގެ ނަންބަރު 101/MC/2008 ފަސްއުލާގެ ސަބަބުތަކާ މަޖިލިސްގައިކަން އެދިގެން އަންނަހިނު،

އަހުމަދު ޝަރީފުގެ ދިނުމާގައި އިޖާބާތު ކުރުވުން ފަސްއުލާއިން އިސްތާޖިރު ސައީދު އަބްދުﷲ އަލީއަހުމަދު ގ.މަސްއޫދުގެ އެތެރޭއާ އަދިއަރަ ބަދަލު ޖެހިފައިން 700 އަހަރުގެ އަދިއަރަ ބަދަލު އެ ބަދަލުގައިވާ އިމާރާތްތަކާއި ވަރުވަރަ ޖެހިޖެހިން ވިއަހާ އެ ވިއަހާރީގެ ސަރަޙައްދު މިތުރުޖެހިކަން އިސްތާޖިރު ސައީދު އަބްދުﷲ އަލީއަހުމަދު ބަދަލުކުރައްވާފި، އެ ބަދަލު އެބަދަލުގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި ވަރުވަރަ ޖެހިޖެހިލާ އަހުމަދު ޝަރީފުގެ ޖެހިއަހަރުގެ ގޮތުގައި ދިނުން ޖަހާލީގެ ގޮތުގައި ބެލުން ސަބަބު ފާހަގަ ކުރައްވާ ނުކުތެވެ.

---

[4] ފުލުހުންގެ ހައްޔަރު ކުރިކަން ބަޔާންކުރާ ފޯމު ނަންބަރު 0026926 ގެ ސަފްހާ ދިހައެއް

[5] ފޮރެންސިކް ރިޕޯޓު ނަންބަރު 2066/Fm-C/2015 ގެ ސަފްހާ ބަލާށެވެ.

ދެއްކެވުން، އިސްމާޢީލް ސާޢިދު ޢަބްދުﷲ ޢަލީއަށް ދީފައިވާ ވަކާލާތުގައިވާ އެންމެހައި އިމާރާތްތަކާއި ވަޒަން ބަލަހައްޓާ އެއްބަސްވުމުގެ ފަރާތްތަކާ ގުޅިގެން އިސްތިއުނާފުކުރާ ހަމަހަމަ ސަބަބުގެ ފާހަގަކޮށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3355/Cv-C/2018 ދަޢުވާގައި ޙުކުމްކުރައްވާފައިވާ ގޮތުން ގ. ވަސްމީލޭގެ ބިން ބައިކަން އައްޔަނުކުރުމުން ކަމަކަށް ނުފެނެއެވެ.

4.6 ޤާނޫނު ނަންބަރު 25/75 (ތަރިކައާބެހޭ ދަޢުވާގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްދެނީ؛

"މީހަކު މަރުވުމަށްފަހު އެމީހަކާމެދު ދަރަންޏެއް ނުވަތަ ވަސިއްޔަތެއް ފަދަ ކަމެއް ޝަރުޢީގޮތުން ދަޢުވާކުރާ މީހަކު ހުށަހެޅިނަމަ، އެމީހަކު މަރުވާ ދުވަހުން ފެށިގެން 60 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މާލޭގައިނަމަ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖަސްޓިސްގެ ކައުންޓަރަށް، އަތޮޅުތަކުގައިނަމަ ރަށުކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. މިމުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ހުށަނާޅައިފިނަމަ، ތަރިކަ ބެހުމުގެ ކުރިން ދަރަންޏެއް ނުވަތަ ވަސިއްޔަތެއް ނުވަތަ އެނޫންވެސް އެފަދަ ކަމެއްގެ ދަޢުވާއެއް ކުރާ މީހަކު ނުކުރެވޭނެއެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

އަލްމަރްޙޫމް އަޙްމަދު ހަމީދުގެ ތަރިކައާ ބެހޭ ދަޢުވާ ފުރަތަމަ ހުށަހެޅުނީ، މި ދަޢުވާގެ ރިޕޯޓް ބުނާގޮތުން، 21 އޮކްޓޯބަރު 2015 ވީ ދުވަހުން 3ދުވަސް ފަހުން ދުވާލު 1 ވަނަ ގެޒެޓް ސަރުކާރުގެ ޖަރީދާ ގެޒެޓުގައި އިޢުލާން ކުރެވިފައިވެއެވެ.[6]

ތަރިކައާބެހޭ ދަޢުވާގެ ޤާނޫނުގައިވާ މުއްދަތުގައި އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދަޢުވާކުރިކަން އެނގެން ނެތެވެ. އަދި މިކޯޓުގެ ތަރިކައިގެ ދުވަހުން ކުރެވުނު އިޢުލާނުގެ މުއްދަތުގައި، އެއްވެސް ފަރާތަކުން އިޢުތިރާޒުކޮށްފައި ނުވެއެވެ.

ގ. ވަސްމީލޭގެ އޮތީ އަލްމަރްޙޫމް ފާތިމަތު ހުސައިން ކަލޭގެފާނުގެ އިސްމުގައި 1430 އަކަފޫޓުގެ ބިމެއްގެ ތެރެއިން 700 އަކަފޫޓުގެ އަލްމަރްޙޫމް ސާލިހުގެ ބަޔާއި އެއްކޮށްވާ ގޮތަށް ވެރިކަމާއި އިޚްތިޔާރާއި އޮންނަގޮތަށް އިސްމާޢީލް ސާޢިދު ޢަބްދުﷲ ޢަލީގެ އަލްމަރްޙޫމް މީރާކާ ބަލަހައްޓަނީއެވެ. އަދި އިތުރަށް ހުށަހެޅޭ ދަޢުވާތަކާ ނުގުޅޭ ގޮތުގެ ބަލަހައްޓަމުންނެވެ.

---

[6] ނަންބަރު 146-B4/2015/204 "އިޢުލާން"

އެހެންކަމުން، ތަރިކައާބެހޭ ދައުވާގެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އިސްމާޢީލް ސަޢީދު އަބްދުﷲ އަލީގެ ވާރިސުން 60ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކޯޓުގައި ދައުވާކުރެއްވި ނުކުރެއްވިނަމަ، ގ. މަސްއޫދުގެ އެވްރިއާ އަދިއޭގެ ގޯތިގައިވާ 1430 އަކަފޫޓުގެ ތެރެއިން ކަނޑުކުރުމުގެ އިންތިޤާލް 700 އަކަފޫޓުގެ އަދިއޭގައި ބިމާއި އެޅުމުގައިވާ އިމާރާތްތަކާއި ވަކިވަރު ތަންތަނުގެ މުއްދަތަށް އިސްމާޢީލް ސަޢީދު އަބްދުﷲ އަލީއަށް ނިސްބަތެއް ހުރި މިލްކުވެރިކަމުގެ ޙައްޤު ގެއްލިގެންދާން ސަބަބެއް ކަމަށް ނުބެލެވޭތީއެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހު، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ސަބަބުތަކަށް އަލިއަޅުވައި ބަލާއިރު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3355/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް ޤާނޫނީ ގޮތުން ނުފެނޭތީ މި ދަޢުވާ އިސްތިއުނާފުގެ ގޮތުގައި ބެލުމަށް ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކުރީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ނިންމެވީ

އިސްފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ހަމީދު
(ޚިލާފު)

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ

---

[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު 25/75